

Превод от украински език

РЕЦЕНЗИЯ НА НАУЧНАТА МОНОГРАФИЯ „СВЕТЪТ ОТ ВЧЕРА“ –
ВИДЯН ПРЕЗ КАТАСТРОФАТА ОТ 1939 ГОДИНА
УСЕЩАНИЯТА ЗА ЗАСТРАШЕНА ЕВРОПА В КУЛТУРАТА И
ЛИТЕРАТУРАТА НА БЪЛГАРИЯ, УКРАЙНА, ПОЛША И
ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Ч. I

Научната монография „Светът от вчера“ – видян през катастрофата от 1939 година. Усещанията за застрашена Европа, културата и литературата на България, Украйна, Полша и Чехословакия“ е резултат от изпълнението на значимия международен научен проект „Светът от вчера“ – видян през катастрофата от 1939 г. (Усещанията за застрашена Европа, културата и литературата на България, Украйна, Полша и Чехословакия)“. Автори на първата част на този фундаментален труд са българските учени Михаил Неделчев, Младен Влашки, Маргрета Григорова, Венеса Начева, Владимир Колев и украинският славист Остап Сливински.

Трудно е да се оцени значението на това значимо културологично изследване. То се появява в исторически момент, когато Европа отново, както във времената, които са обект на разглеждане от неговите автори, изпитва страх от нова война, а Украйна живее в свят, различен от „вчерашния“, предвоенния, повече от две години. Паралелите между двете исторически епохи са очевидни, както и разликите между тях. Ето защо разглеждането на проблематиката, която е в центъра на научните изследвания на авторите на монографията, е много актуална. Изчерпателна и изключително информативна е гледната точка, която те избират, за да

представят интелектуалната атмосфера в Европа преди Втората световна война. Духовният климат на Европа по това време е представен чрез комбинация от историческа перспектива и литературна перспектива. Подобно съчетание на две хуманитарни проекции позволява да се възпроизведе не само хронологията на събитията, но и да се покаже какви рефлексии пораждат те у майсторите на художественото слово, какви предчувствия и страхове. В същото време представянето на литературните произведения на писателите от този период става по-пълно и многовекторно, когато читателят се запознава с историческите условия, в които са написани, с фактите от биографията, които са повлияли на създаването на специфичен художествен свят на един или друг автор.

Първата част на научната монография започва с представяне на духовната атмосфера на Виена – културната столица на Централна Европа, която се оказва в центъра на бурни исторически събития (автори на тази глава са М. Неделчев и М. Влашки). Въвеждането на европоцентрична перспектива в изследването е много успешно, тъй като славянските литератури, на които е посветено това колективно изследване, се развиват предимно в органична връзка с литературите на Европа. Следващите части от изследването са посветени на литературата на Полша и литературата на Украйна. Авторките на „полския“ раздел, М. Григорова и В. Начева, запознават читателите с богат исторически и литературен материал, който позволява да се създаде представа за сложните пътища на развитие на полската литература и източниците на катастрофални нагласи като нейни доминанти. Авторите на раздела, посветен на украинската литература, В. Колев и О. Сливински, са били изправени пред трудна задача, тъй като драматичната история на Украйна, както и творчеството на украинските писатели от междувоенното десетилетие, са малко познати на чуждестранните читатели. Във време, когато Украйна е в центъра на

вниманието на света, е особено важно да се разкрият основните моменти от развитието на нейната литература, която дава много отговори на въпросите, вълнуващи съвременниците.

Авторите на монографията не пишат история на литературата от избрания период, а открояват важните за тяхното изследване моменти, които ни позволяват да разберем състоянието на европейския интелектуалец пред лицето на военната катастрофа, да видим най-ярките литературни постижения и от представените ключови фрагменти да сглобим картина на времето.

Монографията е плод на колосален труд. Тя свидетелства за несравнимата ерудиция и високото научно ниво на своите автори. Смятам, че научната монография „Светът от вчера“ – видян през катастрофата от 1939 година. Усещанията за застрашена Европа, културата и литературата на България, Украйна, Полша и Чехословакия“ заслужава да бъде издадена.

И горещо препоръчвам да се издаде в ИЦ „Боян Пенев“ на Института за литература, БАН.

Проф. Алла Татаренко, дфн

Катедра по славянска филология „проф. Иларион Свенцицки“ на Лвовския национален университет „Иван Франко“

Лвов, 6 май 2024 г.

Превод от украински език: гл. ас. д-р Лилия Желева